

کي محبوسه

عقائے مؤلفین

محرری : برہمنی محمد طاہر بک
پیشگی جلد : ۲۰۸، پوئیک حصہ ۱ : درمستادن، مقلبت عامہ

ہیات عمومی، «عنائیلرک ظہورین زماثرہ قدرکن و مسکندرہ اثر یازان تورک مشاعر، علماء شاعر اودا، مورخین، اطبا، ریاضیون و جغرافیونک مختصر ترجمہ حاللرہ اثرلرہ دائرہ معلومات کا بیہ حاشی اورچند، یوالبک (جلد) مشاعر فصل الہامیہ فاضلک - ترتیب مجا اوزرہ - ۱) حرفہ قدر قسم عظیمی متونیدر، معافیہ بورتیبہ بحق رعایت اولئامشدرد، متعاضد فریق احدختار پاشا استناد ایدیلرہ، مؤلف، «عنائی کتابتیکہ»، پوکون یکاہہ عمیلیدر، مختار پاشانک اثرنی تئیرایدن چت عسکری سنجیہ حائر اولئی و بحث الہمدیکی اثرلر حقدہ بالخاصہ دھا شامل تفصیلاتی حائر بولئسیدر، «عنائی مؤلفی کتابتیکہ»، مقدمہ ذکری سبقت الہمدیکی جتنہ آکادیمیزدہ کورہ، عسکری، مؤلفیہ و مؤلفاک بولئامی پوئیک بر تفصائد، صاغانی مدموم برچوؤدکی .

محرر، «عنائی، مؤلفی اثرلرینک اثرلرینی عربی و فارسی لساندہ یازملری قدامک اثرینہ اتباعہ عطف ایدر؟ پوئیک سبیلرین بری اولئی اوزرہ، «عنائی لسانی قاعدہ لریک و قلیتہ تدوینی اولئامسانی کوسر - بز مذکور سبیلری روحیات نقطہ نظریندن اہمیتلر جہیلہ شوبلہ تشریح ایدیلور - ۱- تورکر، علم الہ الیک تاملارندہ اولئالئی اولئی اوزرہ عربی و فارسی پوئیلر، لسانی بری بیعت ایدیکاری، دھالو غریبی اقلیتہ قانی اوزرہ حاکمی اولوب نہایت انجمنہ دھالو فارسی ملکتک عصر تئیبہ سندنہ تکمل الہمش دھنی احتیاجلری افادہ ایدہجک برمال کالہ درحال تقلیب ایدرک، وعلی «اؤک آرسی» اوزاری، قانونی، بولہلری وعلی اوک تاملری لسان الہ یازمغہ اجبار ایددی، ۲- پو ایک لسان، کندیلرہ دھنی تلقین ایدلرک، بناء علیہ معنویاتلرنا ک اوللارلک جنت اھنک لسانی ایدی، بالخاصہ، عربی، اعتقادلرہ کورہ، پوئون حقیقتلری، پوئون علملری شامل اولان قرآنک لسانی ایدی، حیا، معنویاتی یوکلتن، اوکاکی براسقامت ورن یکرمسلک انتساب، بئی بردنہ دھول، پوئوناب و دھول ہرھانکی تاثیر آئندہ اولورسہ اولسون، اولکی مسلکک، اوک دینک سالک نظرندہ ایکنجیسہ سبتلہ مادونیتی اقتضایدلر، اسلامیت پوئون معنایلیہ تقلیب الہمدیکی وحدت ایسہ پو اقتضای ضرورت درجستہ یوکلہ پوئیدی، حتی پادشاہارمزدین برینک پوئون تورکیاہ عربی لسانی تشیل ائک آرزوسہ دوشدیک تاریخاً معلومیدر، مدرسارنک تکلم الہدیکاری لالک قواعدن زباندہ اوقاد عربیہ حتی ائک ایدر دین تقاضہ قدر تئقیلری، ہب عینی مفکورہہ مستنددر کدک «عنائی» مؤلفی مترجاتک ائک باہر سورندہ اثبات الہمدیکی وجہلہ، اثرلریک حان پوزدہ مسکان بئی صرف و نحو عربیہ آلیاتہ عالم متخلر، حاشیلہ،

پولکدہ دھورک یانین فریتلہ

بزکادک ای طونہ، دالغالی طونہ ۱۰۱

دالارز یادقہ بز، پو انکیہ،

شہید، مدفوندر دھرینکک

کیم دیرک ماویدر پو قان زکنتہ؟

دیکلسک دھورولور قیلچ سسری،

قالبزده چاربار چنک ہوسری .

«ویدن» سورلری دھورن دالغار

عشقم فوقی بر خیال آزار ؟

طونہ دھنی آسانلہ وار ؟

اولک سورلرین بعضی کیمبر

مہتابہ یازلش تاریخم کیمبر .

دم اولور، اوستندن برپولودکی

ہرینلہ کچدی تورکک موکی !

ماجرا دولور دھر برک دہی ..

سالارہ چوکرکن قوفا دومان

وزیرلہ اردی کوکدہ بر اوق طوفانی .

بعضادہ ساحلہ طونلر ایدر ؟

سینیر قییدن پو قانی اثرلر .

دردل اسقلندہ فغانی دینر .

چامی بلن سالی عاشقلر کایر

سو کولر آئندہ نشہ پوکہ لیر .

**

یاقمہ دہ کیزلرہ پوزن ہلالہ

کوموش دالغارک کلیر خیالہ؛

پورہ کلر دایاغز، طونہ، پوجالہ ..

سنی کیلر وبردی دشمن آتہ ؟

کولر، سازلش انجیہ بلکہ ..

چوق سورمز پوسرتر چوشوروز بز،

مجرانل قابار کولر دہ کیزی ..

جان وروب آلرژسہ وکیلزی !

افتکدہ قیامت قویدنی زمان

دویارسک بولہ بر خطاب اوزافدن :

اوککدہ آقتامک قیزیل طوغلری،

ساحلکدہ تکیر اوغولنلری،

کیمہ ویر بڑہ ای اُجل پیکاری !

پولکدہ صاحبقر یانین، فریتلہ،

بزکادک ای طونہ، دالغالی طونہ !

مقی سہا

تعلیلر، تشریح، مفصلار، مختصر لرتکیل الہمش دہ پوندن متنبند - چونکہ پو علملر فہم کتاب الیہہ موصلد - ۳ - پو ایکی لسان، اوتارنخارہ تورکرلن دھا پوئیک بر سوبدہ پوانتادی لسانی ایدی، پوئون مستولیر، اقلیتدہ اولدقاری حالہ، استیلا الہدیکاری ملکتک اختلافی تخلفی ولسانیہ تکمل ایدیکاری، کپی، تورکرلرہ پوتارشی عہدہ بر استناد تشکیل ائقدیلر، بناء علیہ اشیا وحداتی تئیز و تفریق، حدود افکارنی تعین و تحدید، واولک مراحل وصفاتی تقدیر ایدہجک، خلاصہ ہرمناسیہ ساحۂ علیی املا ایندن مضوملری افادہ الیہجک کلہلرک ہنوز لہجہ ترکیہ داخل اولامسی ووافق علمک، قاوراہجق سورندہ، ایکل رؤیتدہ شاہدانی تیان ایدہجک عربی و فارسی کلہلرند یاشقہ کلر بولئامی، وایلمسک پونلرک حادثاتی استنباط حقدہ دھانندہ تولیادہدیکی لطایعات الہمدوانی عصرندن منقول انحرافاتنی بیان الیہجک درجہدہ بر تحریر لسانی تشکیل الہمش بولئامی، تورکرلہ، مادی و معنوی بر اضطرار نختندہ، یوایی علمی لسانی اولئی اورزہ قول ایدریدر، قرون وسطادہ تورکدن یشیمہ عرب علماسک اثرلری لسان عربیہدہ یازمہ لریک ائک پوئیک، وٹوری پودر، («عنائی، مؤلفی لسانی عربی اوزرہ یازملری دہ قرون وسطادہ حصولہ کلر پو تاثیرک دولامندن عبارتدر) - ۱- نہایت درجہ کندیمن پوئیک اولالارہ، کندیسی تعام ایدنلرہ بکرہمک احتیاجی و پو احتیاجل زمان یکدیکہ پوقاری طبقہلرہ پوانلار ایچون قسری بر ماہیتہ استحالہسی، عوام صفتندن تئیزار ائک اوزرہ اولورہ بیلہمدیکی لساندہ کندی کوسترمک آرزوی پوئیک تولیادہدیکی اختصار نکوی کپی فردی عالملرہ اسکی احتیاجی عالملرہ اختصار الہمشدر، معافیہ پو اختصار ناقص اوزرہ کدک کالہقلیدر، چونکہ اسلامیت علمک انتشاری آمدرد .

پوکافاشی، بالخاصہ شناسیدن اعتباراً دھا آشکار سورندہ پاشایان عکس العالہ کتابتہ، جمد فاضل الہہ معقلری، اون طوفونجی عصر اورویانی طولہلر، ان ملت فکرلہ مشو ایدی، معافیہ کالہیک «عنائی» حتی بین الملل اسلامیاتی بارزدر، تائیداتی سیاست ایدرک کندیگہ افرادک، پوئونلر دھنی اوازلسہ متور قسمدک نفوذی تئیز ایدہکدہ و بریکیل مقام اقتدارہ کلک ایچون اولرک طوغری یا کلش افکارنی اللہ ائک مجبوریتدہ پونقندہ ایدیلر، عوامہ، و دھا طوغریسی اون چوق دفعہ بیلہمدیکہ ادارہ ایدر صنف متوسطہ خطاب ایدہجک لسان، کندیلریک تکمل ایدہدیک لسان ایدی، بناء علیہ پوکونکی تورکچیک مؤلفاندہ عربی و فارسی برنہ قائم اولئی، حان یشیلہ بیلیرک، صرف بواجیاج تائیلرہ حیصہ کان حیات مطبوعات ساہستہددر، پوئون تقاضاتہ رغما، حتی انقلابی دہ اوکا پورجی بز، اوکا، آئیدہ دھا چوق شیلر پورجی اولجہلر .

مؤلف، مقصد لری شصورته آتیان ایدر:

۱- «عنائی تورک لرندن یشتن ارباب کال و معارف ژمعه سندن» «مسکرتنه اریزان ذواندن اچری بر نده سنک تحصرأ ترجمه آله الیه» ۲- فضل و کمال یرنه دلالت ایدمک اساسی «مؤلفاتی یازمق» ۳- «بالموم معارف منتسب لری ایلهمؤلفات عثانییه بیلمک ایستنه سائرمانلره یومؤلفات فهرستک برقمسی» «علی طریق الاحتصا اشیات واتیانه واسطه اولمق» ۴- «نظره ذک و عالیجناب اولان یوقوم کره برطاف غم شکراناک اسناد ایتک ایستد کتاری یا کاشک و غرضلی فکر و تفقیری رواج تک» بناء علیه عنائی مؤلف لری بر اثر کتانی *œuvre bibliographique* اولقندن زیاده بر فهرست répertoir در

برنجی جلد، مؤلفک مقاصد تیه تماماً نائل اولدینه دلالت ایدر. بناء علیه شایان شکراندر. یوجهته اترک «معارف عمومی نظارت جلیلی» طرفندن طبیعت همت بیورلشدن. ***

اترک الک بویوک قیمتی، علمی ماضی مری ذهی تاریخیمز ایچون یا ییلجیق هرتبع شعبه سندن هیئت عمومی سندن، مدققلر پلک معنا برهریر، بر فهرست اولسیدر. آتی به عنائی، دهامدیر یومک ایچون، ماضین قوت آتی، اولمق واسطه یومک نتیجه، ملکت ک ناقص و کرک کامل سجه لری تدقیق ایدمک اوکا قایل اولدنی استعداد و یرمک، ودها طوغریسی حائر اولدنی استعدادی توقض و کندنیسی یاشاده جق و اخلاقی یاشاندیر برقی صورتیه تیه ایدمک لازمدیر. یوشال یونی بولنی ایچون، دور دور و قسّم قسم دکمال لیلرله تاریخ ساحسی دوله ایدمک یکه یقیندن، اثر لریله تنبع اتمک، وصوره، و اوروپا ک شرتنده و اسبائک غریبده، بر عنائی غل مالکانه سی وجود کنیرمک، بالخاصه ملی وارلک ادا ماسی حیثیت سندن، ایزمدیر. یونی یزه تأمین ایدمک بکانه واسطه، غربی تنبع ایلهمراه اولجق شرعی نقصن در، عدلک، بالخاصه بزم ایچون، اجتماعی قسیده هراقیده بر خصوصیت عرض ایدن برتبات کی، بوضو، یوهوا، یوطور ارق تأثیرله، طوغش، یویومک یاشلشن، بر سیری اولسیدر. وارلانی طبیعتدر. یونک بمادی اتمق ماضین آله جف، هرشیته بر سلطان غنان تحاسی اوراجمز. اتمق اوزمان تقلید دورندن قوریلوب افعال و حرکانه کندنی عزم و ادا ماسدن شتله یرن برکسیه جساتر تیه آتی به ده اتمیتله باقاجق یویوله دها قوت و اطمان ایل یورومش اولمک ایلجیز.

معافیة محرم «هیئت عمومی سی اعتباریه یو یویکلیک طبیعت موقیّت حاصل اولدندن صورکه بر ایک مؤلف انتخاب ایدمک و اطراری ختنده الدن کلپلین تدقیقی یا یوقومصل و اطراف لری برتر جمحال یازمق» نیتنده اولدنی سوله یور. ***

بعض مؤلفک تاریخ ولادت و یار تحالری یازلشن اولدنی کی اتر لریک السنة ثلثه دن هانکیسه محرم

یونلینده اشارت ایدلماشدن. یو، کتاب مأخذ لرندک نقصانن منبع دیر، ظن ایدرم. اسلوبده مطلوب درجه ده وضوح و سلامت یوفدر. یوده محرک «آثار مبرهنه برقمسنت کج» عبار لری دکشیدرمکک لزوم کوریمک بعض یازجه لری عیناً نقل» ایتسندن ایلری کلدشدر.

مصطفی ناس

اختلاله قدر روسیه

— ۱ —

روسیهده مفکرلر صنفی

و «نیپلیزم» [*]

هرکس روس نیپلیست لرندن بحث ایدره. فقط کیسه حقیقی نیپلیست لره اهل اولدنی یایلر. بر چوقلریک روس نیپلیزمی ختنده کفر لری غرته مقاله لرندن، اک کتاری روسیه یی هیچ طائیان محررک دهنشلی رومان لرندن، سئما سئنه لرندن حصوله کلدشدر. یو کیلر نظر ندنه نیپلیست، آئنده یومک آتشین کوزلی قیهه کوملکی برکنج آدم، یاخود کسک ساحلی، صوغوق قانی برکنج قیزدر. اورپاده دارالفنون ماله لرند، مثلاً (قاریه لایان) ده روس طلیوطا لیلرله تخاس ایدنلر نیپلیزم ختنده دها صریح بر فکر ایدنه یایلر: فقط یو معلوماتی ده ینه سطلحی در «نیپلیزم» کله سنک منشأ یل اسک ایدر. اون طوغزنجی عصر ایدلرند یو گه یه برقی روس رومان لرند تصادف ایدیلور. فقط اوزمان کی معناسی یوکونکنک عینی دکلدنر. صولک معناسی، مشهور روس رومانچیس (نورغنه ف) اوزغنه ف الک *Peres et enfants* روماننده ک ایک شخص طرفندن بریلشدنر. (نورغنه ف) ک قهرمان لریه کوره «نیپلیست» ییج بر آرم اوکند آ کله ین، نفدر معتبر اولورسه اولسون هیچ برره نسیمی سوزله قبول ایتیم بر آدامدر. *

«ز فائده لی عد ایتدیمک شیلره کوره حرکت ایدرز. یو زمانه الک فائده لی شی انکاردر «زده انکار ایدیوز.»

یوشدن مقصد انکار ایچون انکار دکلدنر. (نورغنه ف) ک قهرمان لریه کوره «اورتاک تیز لیمک ایچون» انکار ایزمدن اولنر، اسارت زمانده روس جیتک حیاتنه وختینه اساس تشکیل ایدن یونون اسکی باطل اعتقادر لری انکار ایدیوزلر.

یوجیتک الک مهم تملرندن بری قایردنچی قیتشیزم ایدی. نیپلیستنر اولا یواعتقادک علین یورویورلر. مقصدن مؤلف رندن معالفسک اتمق (یشارف) محرم لرندن (دوربول)، (تدیش و نسکی) بالخاصه یومکده تیز ایتشدر. بونیه قیتشیزم یرنه، متب طبع ایتیلن اوزرته مؤسس برجات و انسان تلقیسی

[۱] سابق دو معاضاتندن (غرفور آ آکهنه نسکی) ک *La Russie moderne* نامنده کی اترندن اقتباس

وضع ایتشدر. روس کنج لری، قارل نوغت، بوختنر، مره لشت، اوکوست قوت، میل اترکی عاللرک اثر لری تدقیقه تشویق ایتشدر. یشارف دیوکره «علمانه لایق اولن یا لکنک طبیعی درواش علمدر...» یا لکنک طبیعی علمدر ذهی انکشاف ایتدیرمه ییلر، «کلهار، خیالار زوال بولور یا لکنک واقع لره قایر» شعورلو و متبدر بر شخصیه الک فائده لی شی واقع لری بیلمکدر. ذهی تیه ایدن، حادثه لره تحلیلدنر، مجرد فلسفه نظر لری دکلدنر.

اون طوغزنجی عصر صوکاریه دوغری نیپلیزم ک الک اساسی ادعاری یوشدن عبارتدی. کورویورک مقصد «علی الاطلاق بر انکار» دکل، اسک ایلرک واسکی اولنلرک یرنه طبیعتک علمدر سندن تدقیق ایتکدن عبارتدر. او دوردده حصوله کتن اتمق ایتکدنر، تحو لک داخلنده انعکاس ایتدیک کورویورک یومکده دریمکک اصولی ساریمیشدی. یکی برطاف بورژوازی عصر لری، اسک اریستو قراسی ک یرنه قائم اولوردی ک منور، ذوق صافی، فیلسوف، اسکی ایدرادلر یرنه، اسک نظریه لره اعتراض ایتکدنر، مفکر بورژوازی کچدی. یوحاده، یویوک اختلاله اول فراسنده جریان ایدن حادثه ک عینی در، اورادهده یکی بورژوازی کفر لری اسک ایدراده دشورمش، اسانلری یوشدند یوقونلر شدری روس نیپلیزمی، بورژوازی فدرلک، فردی حریت تحدید ایدن هرشیته قارش اعلان حربی اولدی. عین زمانده، روسیهده یویوک مایه دارلرک ترقی و انکشاف یاشاسند روسیهده تجارت حیاته کیرن سربس رقابت اولنلرک بات لنده انکساری مایه سندن ایدی (چ، زیت، و سکی) «انسالک فوئده هیچ برش کورهمیز» دیویر، (یشارف) ده فردجیاک نظریه «خود بیک» نامی و برمدک دیویر ک: «خود بیک» لایق درجه ده آکاشیلرسه شخصتک نام بر حرم عبوری سی فضیلتک اتملادی، روسیه یو بونون غایبارک، غایجانانه غیرت لره اورتادن قانده سی دیز دکلدنر. «نیپلیزم مفکوره لریک طلیوری، ک اقتصاد ایلواره صیق بر صورتیه محمولدر، اقتصاد لریک حیات و انسان لریک طلیفه سی ختنده نقطه نظر لری ده یون ایتی ایدیوز.» (نورغنه ف) روماننده ک قهرمان لرند بری، یشارف، «حیات» آتیلدیر، انسان ده یونلیده جالیشار بر عمه دنر دیویر. برومان قهرماننک حقیق برنومنه سی اول (یشارف) ده: «ای برکیا کر شراعدن یکر کر ده فائده لیدر» دیویر. یونظه، اسک ک اصالتک باقار لری، سو، استعمار لری، ک جهانی کیرکنکی اورت «بدیای» جلانه قارلری برش انجیاک اعتراض تشکیل ایدیلور. «سارمک ایتدیلر معاصر لری «متصل سی» «سوروکمک ایتدیلر نیپلیست لره یوغری روسیه ک الک عاجل احتیاج لری دوغو یوردی. قریم مجاریسی، اهلایه مملکتک وسفانی، کربلکی کوستردی «یویوک اصلاح» دورمی یویوک مساحی استعمار ایتدیکدن